

רעיון לראש השנה

לאור תורת מרן מרדכי אליהו זצוק"ל

שער פתוח

המשנה במסכת ראש השנה (דף ט"ז ע"א) אומרת: "בארבעה פרקים (זמנים) העולם נידון: בפסח על התבואה, בעצרת (חג השבועות) – על פירות האילן, בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון... ובחג (הסוכות) נידון על המים".

שואל מרן הרב זצוק"ל: כיצד אומרים חז"ל שאנו נדונים על המים בחג הסוכות, או על פירות האילן בחג השבועות וכדומה, והלא כבר בראש השנה נקבע אם השנה תהיה השנה הבאה גשומה או חס וחלילה לא, האם פרותיה יהיו טובים או שמא מועטים?!

מבאר הרב, שהסיבה לכך שישנו דין נוסף בשמים עבור הצומח והמים היא, שהדין בו נדון האדם בראש השנה וביום כיפור אינו דין סופי ומוחלט. אפשר שיגזור הקב"ה על האדם גזרות טובות בראש השנה, ורק אחר כך-במשך השנה, בהתאם למעשיו של האדם יקבע כיצד לממש את הטוב הזה: בחג הסוכות יוחלט שהטוב יהיה על ידי מים ובחג השבועות יקבע שהטוב הזה יהיה גם על ידי פירות טובים וכך הלאה.

על הפסוק "ארץ אשר ה' אלוקיך דרש אתה תמיד, עיני ה' אלוקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" אומרת הגמרא (שם י"ז ע"ב): "עיני ה' אלוקיך בה' – עתים לטובה ועתים לרעה.

עתים לטובה כיצד? הרי שהיו ישראל רשעים גמורים בראש השנה, ופסקו להם גשמים מועטים, לסוף חזרו בהן. להוסיף עליהן – אי אפשר, שכבר נגזרה גזרה; אלא הקדוש ברוך הוא מורידן בזמן על הארץ הצריכה להן, הכל לפי הארץ.

עתים לרעה כיצד? הרי שהיו ישראל צדיקים גמורים בראש השנה, ופסקו עליהן גשמים מרובין. לסוף חזרו בהן, לפחות מהן – אי אפשר, שכבר נגזרה גזרה; אלא הקדוש ברוך הוא מורידן שלא בזמן על הארץ שאינה צריכה להן".

חז"ל מלמדים אותנו כי עיקר ויסוד הדין על האדם נכתב ונחתם בראש השנה וביום כיפור, וקשה עד מאוד לשנות את מה שנכתב ונחתם בימים אלו; אך יחד עם זאת, שערי תפלה ותשובה לא ננעלו בפני האדם הקפץ לשנות את גור דינו. יכול האדם להפוך את הכל לטובה בכל שעה ושעה אם רק ייטיב את דרכיו וישפר את מעשיו.